

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave plnenia Národného programu prevencie obezity v materských školách v školskom roku 2008/2009 v SR

Úloha so zvýšenou pozornosťou sa sledovala v rámci tematických inšpekcií v 229 materských školách (ďalej MŠ). Z nich bolo 217 štátnych, 8 súkromných a 4 školy boli cirkevné, s vyučovacím jazykom maďarským bolo 10 škôl, s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským 16. Informácie z dotazníkov zadaných riadiacim zamestnancom školskí inšpektori doplnili poznatkami, ktoré získali z rozhovorov.

V 169 kontrolovaných MŠ (74 %) boli pedagogickí i nepedagogickí zamestnanci preukázateľným spôsobom oboznámení s hlavnými úlohami Národného programu prevencie obezity. Úlohy rozpracovali a konkretizovali vo svojich plánoch práce. Aktivity zamerané na oblasť **výživy** a **pohybu**, korešpondujúce s programom a pozitívne ovplyvňujúce telesné i duševné zdravie detí, mali však začlenené do plánov práce všetky sledované subjekty.

Elementárne poznatky **o zásadách správnej výživy** nadobúdali deti priebežne počas celej výchovno-vzdelávacej činnosti pomocou piesní, básní, bábkových scén, diafilmov, filmov. Kladný postoj k svojmu zdraviu si rozvíjali a upevňovali v hrách a hrových činnostiach, kde mali možnosť jednak aplikovať poznatky získané v edukačných aktivitách, ale rovnako i využiť praktické skúsenosti nadobudnuté pozorovaním. Školy plnili úlohy vyplývajúce z rôznych preventívnych programov, interných projektov i z projektov s celoštátnou pôsobnosťou zameraných na podporu zdravia (Týždeň zdravia, Deň jablka, Deň mlieka, Mesiac ovocníčkov a vitamínov, Zdravá škola, Adamko hravo – zdravo, Evička nám ochorela, Sladkosti – závislosťou, Zdravý úsmev, Zdravá výživa, Naučme deti správne jesť a pod.). Návštevy výstav orientovaných na správnu výživu, vzdelávacie nástenky s aktuálnou problematikou tiež pozitívne ovplyvňovali rozvíjanie učebných a poznávacích kompetencií detí z tejto oblasti.

Väčšina škôl uskutočňovala rôzne **vzdelávacie aktivity a preventívne programy** zamerané na výchovu k zdravému životnému štýlu, ktoré adresovala rodičom detí. MŠ organizovali besedy s pediatrom, dentálnym hygienikom pre deti, prednášky o zdravej výžive, zabezpečovali odborné poradenstvo, individuálne konzultácie s prizvanými odborníkmi, informačné a propagačné materiály. S aktívnou podporou rodičov propagovali zdravú výživu napríklad aj zavedením narodeninových osláv bez sladkostí, vylúčením sladkých nápojov z pitného režimu detí, pravidelným podávaním ovocia a zeleniny v rámci ovocných a zeleninových dní. Rodičia sa zúčastňovali na tvorivých dielňach ukážok zdravého stravovania, kde učiteľky v spolupráci so školskými jedálňami realizovali rôzne aktivity spojené s prípravou a ochutnávkou jedál.

Psychohygienické zásady vo všetkých školách boli rešpektované. Deti mali zabezpečený pitný režim počas celého dňa v triedach i mimo nich. Časové intervaly vymedzené v dennom poriadku medzi desiatou, obedom a olovrantom boli dodržiavané. Školské jedálne zabezpečovali pestrú stravu s dostatočným množstvom zeleninových jedál, čerstvého ovocia a zeleninových šalátov. V subjektoch bola sledovaná vyváženosť biologickej a nutričnej hodnoty stravy. Program zdravého stravovania bol priebežne hodnotený so zámerom zlepšiť štruktúru stravy v školských jedálňach, vytvárať a rozvíjať správne stravovacie návyky detí.

Rovnako vo všetkých MŠ boli do denného poriadku jednotlivých tried zaraďované **pohybové aktivity**. Najčastejšie boli súčasťou pohybovo-relaxačných cvičení (ranné cvičenia, telovýchovné chvíľky) a pobytu vonku, ale aj edukačných aktivít s telovýchovným zameraním, menej sa vyskytovali v organizačnej forme hry a hrové činnosti. Školy organizovali rôzne športové podujatia, alebo sa do nich zapájali (turistické a branné

vychádzky, púšťanie šarkanov, sánkovanie, detské olympiády, Challenge day, Týždeň detskej radosti, Deň zdravia, Deň športu a pod.), organizovali súťaživé hry najmä pri príležitosti Medzinárodného dňa detí, Dňa otcov. Len niektoré realizovali plaveckú prípravu, kurzy korčuľovania, lyžiarsky výcvik.

Viacere MŠ cielene zvyšovali motiváciu detí k pohybu **využívaním vlastných priestorov** na spoločné aktivity detí a rodičov (súťaže, hry, športové cvičenia). Realizovali spoločné športové popoludnia, výlety na bicykloch, turistické vychádzky, plávanie. Pokiaľ sa materské školy nachádzali v blízkosti základných škôl, alebo boli ich organizačnými zložkami, často (najmä počas detských olympiád) využívali ich areál a telocvičňu. Niektoré školy sporadicky organizovali podujatia pre deti s rodičmi aj **v priestoroch iných športovísk** v rámci mesta a obce.

Školy boli prevažne aktívne **v spolupráci s rôznymi organizáciami a inštitúciami**, ktoré sa spolupodieľali na vytváraní pozitívnych postojov detí k svojmu telesnému i duševnému zdraviu. Spolupráca so Slovenským Červeným krížom, regionálnym úradom verejného zdravotníctva, mestskou políciou sa spravidla spájala s hlbokým emočným zážitkom detí, čo kladne vplývalo na formovanie ich hodnotového systému a postojov k vlastnému zdraviu. Pri organizovaní pohybových aktivít sa kontaktovali predovšetkým s centrami voľného času alebo športovými oddielmi. So školskými jedálňami spoločne postupovali pri zabezpečovaní dostatku ovocia a zeleniny pre deti, pri zostavovaní vhodného jedálneho lístka.

Všetky sledované materské školy pravidelne a systematicky rôznorodými výchovno-vzdelávacími aktivitami, v rámci rozmanitých projektov a preventívnych programov zabezpečovali výchovu detí k ochrane zdravia a k zdravému životnému štýlu vo všetkých organizačných formách denného poriadku, hoci úlohy vyplývajúce z Národného programu prevencie obezity poznalo a cielene plnilo 169 (74 %) kontrolovaných subjektov. Premyslená príprava a realizácia činností v oblasti veku primeraného pohybu, zameranie pozornosti na osvojovanie poznatkov o správnej a preventívne orientovanej výžive potvrdili zodpovednosť učiteliek materských škôl za zdravý vývoj detí. Mnohé stanovené ciele zamerané na pozitívnu zmenu životného štýlu a prevenciu plnili školy za aktívnej spoluúčasti rodičov, v súčinnosti s oslovenými odborníkmi či rôznymi spoločenskými, zdravotníckymi, osvetovými, športovými organizáciami. Vo všetkých materských školách sa dodržiavali a rešpektovali psychohygienické zásady s dôrazom na zabezpečenie pitného režimu a stravy bohatej na zeleninu a ovocie.